

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Mart/March 2025, s. 13: 1017- 1042

**Katılım Bankacılığında Yatırım Fonu Temelli Nakit Finansman Yöntemi
ve Fıkhî Açından Değerlendirilmesi**

Mutual Fund-Based Cash Financing in Participation Banking: An
Evaluation from a Fıkhî Perspective

Cemal KALKAN

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Hukuk Fakültesi, İslam Hukuk Anabilim Dalı
Asst. Prof., İstanbul Medeniyet University,
Faculty of Law, Islamic Law,
İstanbul, Türkiye
cemal.kalkan@medeniyet.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0616-5303

DOI: 10.56720/mevzu.1617566

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 13 Ocak / January 2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 11 Mart / March 2025

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Mart / March 2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Mart / March

Atıf / Citation: Kalkan, Cemal. “Katılım Bankacılığında Yatırım Fonu Temelli Nakit Finansman Yöntemi ve Fıkhî Açından Değerlendirilmesi”. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (Mart 2025): 1017-1042.
<https://doi.org/10.56720/mevzu.1617566>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Katılım bankacılığı sektörü, finansal ürünlerin çeşitlendirilmesi ve müşterilerin değişen taleplerini karşılamak amacıyla dönüşüm süreci içerisinde. Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin tevarruk işlemlerine getirdiği sınırlamalar, katılım bankalarını yeni finansman modelleri geliştirmeye yönlendirmiştir. Mevcut faizsiz finansman yöntemlerinin bireylerin çeşitlenen taleplerini karşılamakta yetersiz kalması, faiz hassasiyeti olan bireylere yönelik alternatif çözümleri zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede yatırım fonu finansmanı, özellikle eğitim, sağlık ve hizmet sektörlerindeki nakit ihtiyaçlarının faizsiz bir yöntemle karşılanması için geliştirilmiştir. Bu finansman modeli, katılım bankalarının yatırım fonlarını portföy yönetim şirketlerinden peşin alıp müşterilere vadeli satması esasına dayanmaktadır. Müşteriler, satın aldıkları yatırım fonlarını piyasada peşin satarak nakit elde etmektedir.

Yatırım fonu finansmanı, belli işlem setleriyle sorunlu bir işleme dönüşen organize tevarrukla kıyaslandığında fıkhî açıdan daha az mahzurlu olmakla birlikte murâbaha finansmanı ile karşılaştırıldığında daha yüksek risk içermektedir. Yatırım fonlarının alınıp satılabilen ticari bir mal niteliği taşıması, muameleyi şekli bir işlem olmaktan çıkararak finansal piyasalar açısından daha gerçekçi bir işlem haline getirmektedir. Bununla birlikte ihtiyaç finansmanının bilinçsiz kullanımı bireysel ekonomik dengeleri olumsuz etkileyebilmektedir. Konut ve araç finansmanı gibi varlığa dayalı finansman modellerinde, müşterinin ödeme gücü çekmesi durumunda ipotekli taşınır veya taşınmaz malın devredilmesi yoluyla borç yükünden kurtulma imkânı bulunmaktadır. Ancak yatırım fonu finansmanında, müşterinin borcunu kapatabilecek bir teminat sunma olanağı bulunmaması, bireylerin ekonomik kırılganlığını güçlendirebilmekte ve bankayı da risk altına sokmaktadır.

Yatırım fonu temelli nakit finansman modeli, katılım bankacılığı prensiplerine uygun olarak geliştirilmiş olsa da fıkhî açıdan bazı tartışmalara konu olmaktadır. Özellikle katılım bankasının, portföy yönetim şirketinden satın aldığı fonları kendi mülkiyetine geçirmeden doğrudan müşterinin yatırım hesabına aktarması, mülkiyet devri açısından bazı fıkhî sorunlara yol açmaktadır. Çalışmamızda, katılım bankasının mülkiyetine geçmesini garanti altına almak için ek bir güvence mekanizması oluşturulması teklif edilmiştir. Aynı

şekilde katılım bankasının yatırım fonlarını kendi portföy yönetim şirketinden temin ederek vadeli olarak müşterilere satması, îne satışı hükmünde değerlendirilebileceğinden bağımsız portföy yönetim şirketlerinden fon temin edilmesi önerilmiştir. Öte yandan, yatırım fonunun büyük ölçüde nakit varlıklardan oluşması halinde sarf akdi hükümlerine aykırılık teşkil edebileceği göz önünde bulundurularak, fon varlıklarının ağırlıklı olarak varlığa dayalı sukûklardan oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Bu tür önlemler sayesinde yatırım fonu temelli nakit finansmanın fikhî mahzurlarının en aza indirilebileceği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, Katılım Bankacılığı, Nakit Finansmanı, Yatırım Fonu Finansmanı.

Absract

The participation banking sector is undergoing a transformation process in order to diversify financial products and meet the changing demands of customers. The restrictions imposed by the Participation Banks Association of Türkiye on tawarruq transactions have led participation banks to develop new financing models. The inadequacy of existing interest-free financing methods to meet the diversifying demands of individuals has necessitated alternative solutions for interest-sensitive individuals. Within this framework, mutual fund financing has been developed to meet cash needs in the education, health and service sectors in an interest-free manner. This financing model is based on the principle that participation banks buy mutual funds from portfolio management companies in advance and sell them to customers on a deferred basis. Customers obtain interest-free cash by selling the mutual funds they purchase in cash in the market.

Compared to organized tawarruq, which turns into a problematic transaction with certain sets of transactions, mutual fund financing is less problematic from a jurisprudential point of view, but involves higher risks compared to murābaha financing. The fact that mutual funds are tradable commodities makes the transaction less of a formal transaction and more realistic for financial markets. However, the unconscious use of personal finance can adversely affect individual economic balances. In asset-based financing models such as Murābaha-based housing and vehicle financing, the customer has the

opportunity to get rid of the debt burden by transferring the mortgaged movable or immovable property in case of payment difficulties. However, in mutual fund financing, the customer does not have the opportunity to provide collateral to cover the debt, which may strengthen the economic vulnerability of individuals and put the bank at risk.

Although the mutual fund-based cash financing model has been developed in accordance with the principles of participation banking, it is subject to some debates in terms of fiqh. In particular, the fact that the participation bank transfers the funds purchased from the portfolio management company directly to the customer's investment account without transferring them to its ownership causes some fiqh problems in terms of transfer of ownership. In our study, it is proposed to establish an additional assurance mechanism to guarantee the transfer of ownership by the participation bank. Likewise, since the participation bank's procurement of investment funds from its own portfolio management company and selling them to customers on a deferred basis may be considered as bay' al-'inah, it has been suggested to procure funds from independent portfolio management companies. On the other hand, it was emphasized that the assets of the fund should mainly consist of asset-backed securities, considering that if the mutual fund is composed of cash assets to a large extent, it may contravene the provisions of the consumable contract. Such measures would minimize the jurisprudential drawbacks of mutual fund-based cash financing.

Keywords: Islamic Law, Participation Banking, Cash Financing, Investment Fund Financing.

Giriş

Konvensiyonel Bankalar, faiz karşılığında borç vererek kolayca nakit sağlayabilirken, Katılım Bankaları faizsiz finans ilkelerine bağlı kaldıkları için bu tür bir nakit sunamamaktadır. Bu nedenle Katılım Bankaları, finansman modellerini alım-satım ve varlık temelli mekanizmalara dayandırarak geliştirmektedirler. Ülkemizde zamanla Katılım Bankaları, nakit finansman sağlamak amacıyla çeşitli yöntemler geliştirmiştir. Bunlar arasında organize teverruk, yatırım fonu finansmanı, sat-geri kirala ve enflasyona endeksli karz gibi modeller öne çıkmaktadır. Katılım Bankacılığı sektöründe sıklıkla kullanılan

murâbaha işlemlerindeki operasyonel zorluklar ve dokümantasyon gereklilikleri nedeniyle Katılım Bankalarını alternatif finansman yöntemlerine yönelmeye itmiştir. Bu kapsamda KuveytTürk Katılım Bankası'nın sunduğu "Yatırım Fonu Finansmanı" adlı ürün, Katılım Bankalarının ürün çeşitliliğini artırmak ve sektörün değişen taleplerini karşılamak amacıyla atılmış önemli bir adım olarak görülmektedir.

Eğitim, sağlık, turizm, hac ve umre gibi farklı alanlarda finansman ihtiyacı duyan müşteriler, bu hizmetlerin finansmanı için katılım bankalarına başvurmaktadır. Bu bankalar, müşterilerinin nakit ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirdiği ihtiyaç finansmanı ürünlerini sunmaktadır. Bu ihtiyaç finansmanı türleri hakkında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Türkiye'de ihtiyaç finansmanı alandaki önemli çalışmalardan biri, Mustafa Çakır'ın "Hizmet Finansmanında Zimmette Kiralama Modeli ve Fikhî Temelleri" başlıklı makalesidir.¹ Ayrıca, farklı ülkelerde "el-İcâretü'l-mevsûfe fi'z-zimme" başlığı altında yayımlanan çalışmalar bulunmaktadır. Bu araştırmaların bir kısmı ihtiyaç finansmanını murâbaha akdi kapsamında ele alırken diğerleri zimmette kiralama modeli üzerinden değerlendirme yapmaktadır. Cemil Liv'in "Katılım Bankacılığı Hizmet İhtiyaç Finansmanının Fikhî Açından Değerlendirilmesi" adlı çalışması, zimmette kiralama modelinin fikhî açıdan daha uygun olduğunu ortaya koymuştur.² Mehmet Gayretli'nin "Bir Finansman Aracı Olarak Hizmet Akdi/Zimmette Kiralama" adlı çalışması, İslam hukuku bağlamında zimmette kiralama yönteminin modern katılım bankacılığı uygulamalarındaki rolünü incelemektedir.³ Gayretli, hizmet finansmanının klasik fikhî kaynaklarında yer alan icâre akdinden farklılaşarak zimmette kiralama modeliyle yeniden şekillendiğini ifade etmektedir. Bu çalışma, zimmette kiralama akdinin hukuki mahiyetini, tartışmalı yönlerini ve güncel uygulamalarını ele alarak çeşitli öneriler sunmaktadır. Gökhan Günay'ın "Finansal Amaçlı Uygulanan İcârenin Fikhî Açından Değerlendirilmesi" başlıklı tezi ise klasik icâre

¹ Mustafa Çakır, "Hizmet Finansmanında Zimmette Kiralama Modeli ve Fikhî Temelleri", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 34 (2019), 289-320.

² Cemil Liv, "Katılım Bankacılığı Hizmet İhtiyaç Finansmanının Fikhî Açından Değerlendirilmesi", *Kocatepe İslami İlimler Dergisi* 7/3 (Aralık 2024), 87-105.

³ Mehmet Gayretli, "Bir Finansman Aracı Olarak Hizmet Akdi/Zimmette Kiralama", *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 11/1 (Ocak 2025), 341-366.

akdinin teorik temellerini ve bu akit üzerine geliştirilen modern finansal araçları derinlemesine incelemektedir.⁴ Günay'ın çalışması, finansal kiralama, icâre sukûk ve hizmet finansmanı gibi araçların İslami prensiplere uygunluğunu değerlendirirken, süreçte karşılaşılan metodolojik sorunlara da dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Zeynelabidin Hayat ile Eser Aksu'nun "*Katılım Finans Kurumlarında Repo Alternatifleri*" başlıklı makalesi, katılım finans kurumlarının likidite yönetimi bağlamında önemli bir çalışmadır. Çalışmada, geleneksel repo işlemlerine alternatif olarak yatırım fonlarının alım satımı önerilmiştir.⁵ Necmeddin Güney'in "*Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fikhî Açından Değerlendirilmesi*" adlı yayımlanmamış bildirisi ise, yatırım fonu finansmanına kısmen temas etmektedir.⁶ Bu doğrultuda, çalışmamız yatırım fonu alım satımı yöntemine dayalı ihtiyaç finansmanını ayrıntılı bir şekilde ele alarak hem teorik hem de pratik düzeyde literatüre özgün bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Mevcut literatürde ihtiyaç finansmanı konusuna dair çeşitli çalışmalar bulunmasına rağmen yatırım fonu alım satımına dayalı ihtiyaç finansmanı özelinde bir araştırma bulunmamaktadır. Yatırım fonu finansmanı ürününe ilişkin herhangi bir çalışmanın olmaması, bu konunun açık ve kapsamlı bir şekilde ele alınmasını güçleştirmektedir. Ayrıca katılım bankalarının fetva heyetleri tarafından hazırlanan metinlerin büyük bir kısmının kamuya açık olmaması, araştırma sürecinde erişim açısından önemli bir kısıtlamadır. Bu metinler genellikle özel talepler doğrultusunda ve sınırlı bir şekilde paylaşılmaktadır. Çalışmamız, bu özel talepler sonucunda temin edilen verilere dayanarak hazırlanmış ve konuya ilişkin literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. Çalışmanın ana hedefi, faiz hassasiyeti taşıyan bireylerin eğitim, sağlık ve hizmet sektörlerinde ortaya çıkan çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için başvurdukları yatırım fonu finansmanını kapsamlı bir şekilde incelemektir.

⁴ Gökhan Günay, *Finansal Amaçlı Uygulanan İcârenin Fikhî Açından Değerlendirilmesi*, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, 2024).

⁵ Hayat, Zeynelabidin - Aksu, Eser. "Katılım Finans Kurumlarında Repo Alternatifleri", *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 6/2 (Aralık 2020), 223.

⁶ Necmeddin Güney, "Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fikhî Açından Değerlendirilmesi", *Yayımlanmamış bildiri metni*.

Kolektif yatırım araçlarının kökeni 19. yüzyıla dayanmakta olup ilk modern örnek 1868’de Londra’da kurulmuştur. Türkiye’de yatırım fonlarının yasal dayanağı 1980’lerde oluşturulmuş; 1981 yılında Sermaye Piyasası Kanunu çıkarılmış, 1986’da İstanbul Borsası kurulmuş ve ilk yatırım fonu 1987’de halka arz edilmiştir.⁷ Günümüzde Sermaye Piyasası Kanunu, kolektif yatırım kuruluşları için kapsamlı bir düzenleme sağlamaktadır. Kanunda yatırım fonlarının genel esasları düzenlenirken, yatırım fonlarına ilişkin esasları belirleme hususunda Sermaye Piyasası Kurulu’na geniş yetkiler tanınmıştır.⁸ 6362 sayılı Sermaye Piyasaları Kanununun dördüncü bölümünde “Kolektif Yatırım Kuruluşları” üst başlığı altında; yatırım ortaklıkları, yatırım fonları, portföy yönetim şirketi ve portföy saklama hizmetleri düzenlenmiştir. Sermaye Piyasaları Kanunu ile yasal düzenlemeye kavuşan yatırım fonları, bir çeşit ortaklık olup; yapıları itibariyle ne sermaye şirketine ne de şahıs şirketine benzemektedir.⁹ Kolektif yatırım kuruluşlarının hukuki yapılarına bakıldığında; “şirket esasına dayanan yatırım ortaklıkları” ve “sözleşme esasına dayanan yatırım fonları” karşımıza çıkmaktadır.¹⁰ Bunlardan ortaklığa dayanan modele şirket yapısında olanı, akdi yed-i emin eliyle idare modeline de inançlı mülkiyet esasında olanı denilmektedir.¹¹ Kolektif yatırım kuruluşlarının ortaklığa dayalı modeli olan yatırım ortaklıkları hukuki yapı bakımından yatırım fonlarından ayrılmakta ve bir akde dayanarak kurulmakta ve şirketler hukukunun kurallarına tabi olmaktadır. Yatırım fonları ise şirketler hukukunun sert kurallarına tabi olmadığı ve tüzel kişiliği de bulunmadığı için daha kolay kurulabilmektedir.¹²

1. Yatırım Fonunun Mahiyeti

⁷ Mehmet Fahrettin Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1996), 6.

⁸ Yalçın Özge Okat, *Türk ve AB Hukukunda Yatırım Fonları* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2009), 27.

⁹ Esra Güngör, *Yatırım Fonları ve Türkiye’de Yatırım Fonlarının Portföy Yapısında Hisse Senetlerinin Oranını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması* (Niğde: Niğde Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006), 3.

¹⁰ Füsün Nomer Ertan, “6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda Kolektif Yatırım Kuruluşları ve Özellikle Değişken Sermayeli Yatırım Ortaklığı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 71/2 (2013), 134.

¹¹ Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*, 9.

¹² Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*, 10.

Yatırım kavramı, genel olarak sermaye veya servet birikimine ilave yapmak amacıyla gerçekleştirilen faaliyetleri, fon kelimesi de her türlü aktif parayla ifade edilebilecek tüm taşınır ve taşınmaz malları ifade etmektedir.¹³ Yatırım fonu ise sermaye sahiplerinin kendilerine ait ayrı ayrı küçük portföylerini oluşturmak yerine, sermayelerini birleştirmek suretiyle bir tane büyük portföy oluşturmalarıdır.¹⁴ Literatürde yatırım fonları için kanun ve tebliğde verilen tanımlara yer verilmektedir. Buna göre 6362 sayılı Sermaye Piyasaları Kanunu hükümleri uyarınca tasarruf sahiplerinden fon katılma payı karşılığında toplanan para ya da diğer varlıklarla tasarruf sahipleri hesabına, inancılı mülkiyet esaslarına göre Kurulca belirlenen varlık ve haklardan oluşan portföy veya portföyleri işletmek amacıyla portföy yönetim şirketleri tarafından fon içtüzüğü ile kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan malvarlığına yatırım fonu denilmektedir.¹⁵

Yatırım fonun kurucusu ile yatırım fonuna yatırım yapan yatırımcılar arasında akdedilecek sözleşmenin içeriğini taslak içtüzük belirlemektedir. İchtüzük, yatırım fonu katılma payı sahibi ile kurucu/yönetici (fonu kuran ve yöneten tüzel kişi) ve saklayıcı (fon portföyünde yer alan menkul kıymetleri saklayan kurum) fon portföyünün yönetilmesini ve saklanmasını konu alan bir metindir. Bu nedenle içtüzük, kurucu, fonun sahip olduğu varlıkların saklayıcısı olan kuruluş ve yatırımcılar arasında sözleşme vasfı taşımaktadır. İchtüzük, ortaklıklardaki “esas sözleşmeye” benzetilmekte, hatta yatırım fonunun anayasası olarak kabul edilmektedir. İchtüzük tasarruf sahiplerinin yanı sıra yatırım fonundaki diğer ilgililer için de bağlayıcıdır. Bu nedenle kurucu ile saklayıcı kuruluş arasında akdedilen saklama sözleşmesi içtüzüğe uygun olmak zorundadır.

Yatırım fonunun tanımı belli başlı unsurları içermektedir. Genel işlem koşullarını ihtiva eden katılmalı bir sözleşme olması¹⁶, inancılı mülkiyet esaslı

¹³ Feryâl Orhon Basık, *Ansiklopedik Muhasebe ve Finans Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2011), “Fon”, 370.

¹⁴ Basık, “Fon”, 439.

¹⁵ “Sermaye Piyasaları Kanunu”, *Resmî Gazete*, (Haziran 2012), Mad. 51/1; Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*, 28.

¹⁶ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 227.

olması¹⁷ ve tüzel kişiliği olmayan bir mal topluluğu olması¹⁸, yatırım fonlarının temel ilkeleridir. Özel bir malvarlığı olan yatırım fonları¹⁹, üç taraflı bir yapı içerisinde işletilmektedir. Bu üç taraf sırasıyla kurucular/yöneticiler, yatırımcılar ve portföy varlığını saklayıcı kuruluşlardır.²⁰ Yatırım fonları, yalnızca Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilmiş “Portföy Yönetim Şirketleri” tarafından kurulabilmektedir. Kurucular, yatırım fonlarını kurdukları portföy yönetim şirketleriyle yönetmektedir.²¹ Portföy yönetim şirketi, Tebliğ çerçevesinde yapabilecekleri faaliyetlere ilişkin iş ve işlemler dışında; hiçbir ticari sınıai zirai faaliyette bulunamaz, gerekli olanın üstünde taşınmaz mal edinemez.²²

Yatırımcılar, fona katılımı sağlayan katılma paylarını satın alan gerçek veya tüzel kişilerdir. Yatırımcıların kurucularla ilişkisi katılma paylarını almakla kurulmaktadır. Bu ise genel işlem koşullarını içeren katılmalı bir sözleşmeyle olmaktadır.²³ Kurucu ile yatırımcı arasındaki ilişkinin hukuki mahiyeti nevi şahsına münhasır bir sözleşmedir. İlgili tebliğ hükümlerinin yanında Borçlar Kanunu’nun vekalet akdi hükümleri de uygulama alanı bulmaktadır. Ancak vekalet hükümleri tebliğde özel hükümler bulunmadığı halde uygulanacaktır.²⁴

Fon portföyündeki varlıklar, SPK tarafından belirlenen bir sözleşme çerçevesinde saklayıcı kuruluş nezdinde saklanır. Takasbank ile Kurulca yetkilendirilen banka ve aracı kurumlar Kurul’un III-56. 1 Sayılı Portföy Saklama Hizmetine ve Bu Hizmette Bulunacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Tebliği’nde belirtilen şartları sağlamak koşuluyla portföy saklama hizmeti verirler. Portföy saklayıcısı ile kurucu/portföy yönetim şirketi arasında tarafların yetki ve sorumluluklarını içeren portföy saklayıcısının görevlerini yerine getirmesi için

¹⁷ “Sermaye Piyasaları Kanunu”, 52/1.

¹⁸ Güngör, *Yatırım Fonları*, 8.

¹⁹ “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği”, *Resmî Gazete*, (2012), 5/1-5.

²⁰ “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği”, 8/1.

²¹ “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği”, 9/1, 9/2, 9/3.

²² Beyhan Yaslıdağ, *Portföy Yönetimi ve Yatırım Analizi Okuma-Anlama-Yorumlama* (Ankara: Seçkin, 2024), 63.

²³ Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*, 37.

²⁴ Önder, *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*, 60.

gerekli bilgi akışının nasıl sağlanacağını belirleyen ve asgari unsurları taşıyan bir sözleşme imzalanır.²⁵

Kurucu, öncelikle kendi adına fon işlemlerini yürütmek üzere her bir fon için kanuna uygun en az üç kişiden oluşan bir fon kurulu ve denetçi atar.²⁶ Kurucu sıfatıyla portföy yönetim şirketi, öncelikle SPK tarafından hazırlanan taslak halindeki içtüzüğü doldurur ve mevzuatta belirtilen şemsiye fon türlerinden birini kurar. Çünkü yatırım fonlarının şemsiye fon²⁷ şeklinde kurulması zorunludur.²⁸

- Kurucu taslak içtüzük ve kurulca esasları belirlenen başvuru formu ile kurulca istenen diğer bilgi ve belgelerle kurula başvurur.
- Kuruluş başvuruları, gerekli belgelerin kurula eksiksiz olarak sunulmasından itibaren iki ay içinde kurul tarafından karara bağlanır.
- Kurulca onaylanan içtüzük kurul kararının şirket tarafından tebellüğ edildiği tarihi izleyen altı iş günü içinde kurucunun merkezinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ettirilir ve TTSG ile KAP'ta ilan olunur.
- Yapılan inceleme neticesinde başvurunun onaylanması halinde bu durum gerekçesi belirtilerek başvuru sahibine bildirilir.²⁹

Yatırım fonunun kuruluşunda, kurucu başlangıçta belirli bir miktar avansı fona yatırır.³⁰ Böylece fon kurulur sonra katılma payları ihraç edilerek yatırımcılara satılır. Kurucu elde edilen paralar ile yatırdığı avansı daha sonra geri alır ve fon ile kurucu arasında hiçbir mülkiyet ilişkisi kalmaz. Yatırımcılar ise para ödeyerek fona katılan ve karşılığında katılım payı alan kişi ve kurumlardır. Yatırımcıların yatırım fonuna katılımı, katılma payını satın almaları yoluyla gerçekleşir.

²⁵ Yaslıdağ, *Portföy Yönetimi ve Yatırım Analizi*, 61.

²⁶ <https://spk.gov.tr/kurumlar/fonlar/yatirim-fonlari/menkul-kiymet-yatirim-fonlari/tanitim-rehberi>

²⁷ *Şemsiye fon*, katılma payları tek bir içtüzük kapsamında ihraç edilen tüm fonları kapsayan yatırım fonudur. "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", Mad. 4.

²⁸ "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 10/1.

²⁹ "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 10/2,4,5,6,7.

³⁰ "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 15/6.

Katılma paylarının alım satımı, fon içtüzüğünde belirtilen kurallara ve saatlere göre yapılır. Katılma paylarının günlük olarak alım satımı esastır. Katılma payı alımı, birim pay değerinin tam olarak nakden teslim edilerek ödenmesi; katılma payı satımı, yatırımcıların paylarının bilgilendirme dokümanlarında belirlenen esaslara göre fona iade edilmek suretiyle paraya çevrilmesi şartıyla gerçekleştirilebilir.³¹ Katılma payı, temsil ettiği değer tam olarak nakden ödenmesi şartıyla satılabilir. Katılma paylarının itibari değeri yoktur. Fon birim pay değeri, fon toplam değerinin katılma paylarının sayısına bölünmesiyle elde edilir. Fon birim pay değeri, katılma paylarının alım satımına esas teşkil eden fiyattır. Fonların birim pay değeri günlük olarak hesaplanır ve ilan edilir. Fon katılma payı sahiplerine temettü dağıtılması mümkündür.³²

Yatırım fonu, birçok yatırımcının birikimlerini bir araya getirerek profesyonel yöneticiler tarafından çeşitli finansal araçlara (hisse senedi, tahvil, kira sertifikası vb.) dağıtılıp yönetilir. Katılım yatırım fonları ise faiz içermeyen ve faizsiz finans ilke ve standartlarına uygun helal yatırımlara yönelir. Katılım yatırım fonları genellikle özel ve devlet kira sertifikaları, hisse senetleri, katılım hesapları ile altın, dolar ve euro gibi döviz türlerinde değerlendirilmektedir. Fikhî açıdan, katılım yatırım fonu paylarının alım satımı caiz kabul edilmektedir.

Yatırım fonu finansmanında, KuveytTürk Katılım Bankası, iştiraki olan KuveytTürk Portföy'ün kurduğu ve yönettiği alım satıma uygun yatırım fonlarını kullanılmaktadır. Bu amaçla tercih edilen yatırım fonu 'KTV KuveytTürk Portföy Kısa Vadeli Kira Sertifikaları Katılım Fonu'dur. Bu fon 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde tasarruf sahiplerinin birikimlerini faizsiz finans ilkelerine uygun şekilde değerlendirmek amacıyla kurulmuştur. Bu fon, inançlı mülkiyet esaslarına dayalı bir malvarlığı olup tüzel kişiliği bulunmamaktadır. KTV fonunun temel amacı, tasarruf sahiplerinden toplanan nakitleri, kira sertifikaları gibi faizsiz finansman araçlarına yatırarak değer üretmektir.³³ Fonun yatırım stratejisi, portföyün en az

³¹ "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 15/1.

³² "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 14/1,2,3,4,8.

³³ <https://www.kuveytturkportfoy.com.tr/fon/ktv>

%80'inin kamu ve özel sektör tarafından ihraç edilen kira sertifikalarına yönlendirilmesini öngörmektedir. Bu strateji, fon portföyünün aylık ağırlıklı ortalama vadesini 25-90 gün arasında sınırlamakta ve yalnızca Türk lirası cinsinden varlıkların portföye dahil edilmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, yabancı para birimleri, kıymetli madenler ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçları fon portföyünde yer alamaz.³⁴

Fonun malvarlığı, Kurucu (KuveytTürk Katılım Bankası) ve Portföy Saklayıcısı'nın malvarlığından tamamen ayrıdır ve hiçbir şekilde teminat gösterilemez, rehnedilemez veya haczedilemez. Portföy Saklayıcısı, fonun saklamaya uygun varlıklarını Takasbank veya benzeri bir kurum nezdinde güvenli bir şekilde muhafaza eder.³⁵ Fonun değerlendirme esasları, portföydeki varlıkların rayiç değerleri üzerinden belirlenir. Fon Portföy Değeri, portföydeki tüm varlıkların toplamından oluşurken, Fon Toplam Değeri, portföy değerine ek varlıkların eklenmesi ve borçların çıkarılması ile hesaplanır. Fonun birim pay değeri ise toplam değer, fon katılma payı sayısına bölünmesiyle her iş günü yeniden hesaplanır. Birim pay değeri, fon satış başlangıcında 1 TL olarak belirlenmiş olup, sonraki günlerde piyasa koşullarına göre değişiklik gösterir.³⁶ Bu fonun, yüksek likiditesi ve aynı gün (T+0) işlem imkânı sunması nedeniyle yatırım fonu finansmanında öncelikli olarak tercih edildiği söylenebilir.

1.1. Fıkhî Açından Yatırım Fonları

Yatırım fonlarıyla ilgili fıkhî değerlendirmeler üzerine müstakil çalışmalar mevcut olduğundan burada yalnızca temel tartışma başlıklarına genel hatlarıyla değinilecektir. İslam hukukuna göre yatırım fonları, sözleşme türü, garanti durumu ve yatırım araçlarının mahiyeti gibi üç temel çerçevede değerlendirilir. Fıkhî literatürde yatırım fonlarının dayandığı akit türleri genellikle mudârebe, müşâreke ve vekâlet olarak üç şekilde ele alınmaktadır.³⁷ Ancak uygulamada, yatırım fonlarının ücretli vekâlet akdi çerçevesinde yönetil-

³⁴ <https://www.kuveytturkportfoy.com.tr/fon/ktv>

³⁵ "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği", 5/1-5.

³⁶ <https://www.kuveytturkportfoy.com.tr/fon/ktv>

³⁷ Abdullah Durmuş, "Modern bir Yatırım Yöntemi Olarak Yatırım Fonu ve Fıkhî analizi", *Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2022), 253-256.

mektedir. Bu bağlamda, yatırım fonu yöneticisi olan vekilin hak ve sorumluluklarının sözleşme hükümlerine uygun şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

İslam hukukunda yatırım fonlarının en önemli tartışma başlıklarından biri sermaye garantisi meselesidir. Katılma paylarının piyasaya arz edilmesi sürecinde, sermayenin garanti edilmesi doğrudan portföy yönetim şirketi tarafından sağlanmamak kaydıyla, belirli şartlar altında üçüncü bir tarafça üstlenilebilir. Teberrû niteliğinde sunulacak garantiler veya tekâfül sigorta kullanımı, İslamî finans ilkeleriyle uyumlu bir çözüm olarak değerlendirilmektedir.³⁸ Yatırım fonlarında sıkça gündeme gelen bir diğer konu nominal fiyat üzerinden geri alım taahhüdüdür. Bu taahhüt, yatırımcıya zarar etmeme garantisi sağlamak amacıyla katılma paylarının ilk satış fiyatı üzerinden geri alınacağını ifade eder. Ancak sermaye garantisi anlamına geldiği için İslam hukuku tarafından uygun görülmez. Zira İslam hukukunda, sermayeyi koruma garantisinin mudârib veya vekil pozisyonundaki taraflarca üstlenilmesi caiz değildir.³⁹ Bununla birlikte nominal fiyat üzerinden geri alım taahhüdünün bağımsız bir üçüncü kişi tarafından herhangi bir karşılık beklenmeksizin verilmesi durumunda, bu işlemin caiz olabileceği ifade edilmektedir. Ancak bu üçüncü tarafın, fonun kurucusu veya yöneticisiyle doğrudan veya dolaylı herhangi bir bağlantısının bulunmaması şart koşulmaktadır. Bu bağlamda, sermaye garantisinin fikhî açıdan uygun bir çerçevede sağlanabilmesi için alternatif yöntemlerin geliştirilmesi ve özellikle tekâfül sistemleri gibi İslamî finans araçlarının bu süreçte etkin bir şekilde kullanılması önerilmektedir.⁴⁰

³⁸ Heyet, Meâyîru'l-muhâsebe ve'l-müracaa ve'l-havkeme ve'l-ahlâkiyyât (AAOIFI) (Menâme: Daru'l-Meymân, 1437), 525; Kalkan, Cemal, "Katılım Hesaplarının Sigortalımasının Fikhî Analizi", Hitit İlahiyat Dergisi, (Aralık/December 2021) 20/3, 192,193; Münezzametü'l-mütemeri'l-İslâmî, Mecelletü mecmâ'i'l-fikhî'l-İslâmî (2001), Kanun No. 122(5/13), 295.

³⁹ Ebu Bekir Ahmed b. Ali er-Râz el-Cessâs, *Şerhü Muhtasari Tahavî*, thk. Said Bektaş (Beirut: Dâru'l-beşâiri'l-İslâmiyye, 2010), 3/369; Ebû Hafs Necmüddin Ömer b. Muhammed b. Ahmed en-Nesefî (Kahire, 2008), "*Tilbetü't-talebe fi'l-ıstılâhâtü'l-fikhiyye*", 385; Ebü'l-Fazl Mecdüddin Abdullah b. Mahmûd b. Mevdûd el-Mevsilî, *el-İhtiyâr li-ta'lîli'l-muhtâr*, nşr. Muhammed Adnan Derviş (Beirut: Dâru'l-erkâm, ts.), 3-4/26; Ebû Muḥammed Muvaffaḳuddîn 'Abdullâh b. Aḥmed b. Muḥammed b. Kudâme el-Cemmâ'îli İbn Ḳudâme el-Maḳdisî, *el-Muḡnî* (Beirut: Dâru'l-Fikr, 1405/1985), 7/162.

⁴⁰ Cemal Kalkan, "Gençlerde Finansal Okuryazarlık ve Yatırım Fonları Üzerine Fikhî Bir Değerlendirme", *World Youth Studies Congress*, (2024), 139-140.

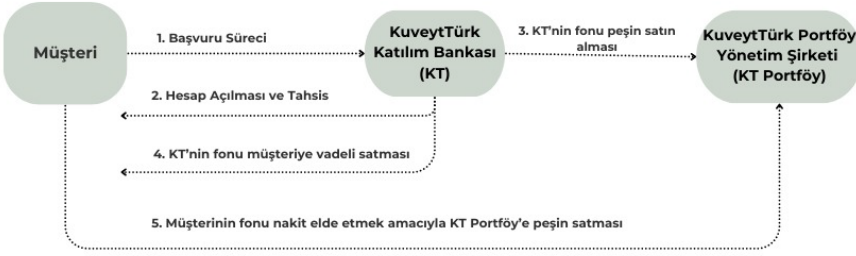
1.2. Yatırım Fonu Temelli Nakit Finansman Yöntemi

KuveytTürk Katılım Bankası, 2020 yılından itibaren kendi şer'î danışma komitesinin kararıyla, klasik teverruk yöntemine benzer bir mekanizma geliştirerek gerçek kişi müşterilerine yatırım fonu satışı yoluyla nakit finansmanı sağlamaktadır. Yatırım fonu finansmanı, katılım bankacılığı prensiplerine uygun olarak tasarlanmış yeni bir ihtiyaç finansmanı modelidir. Bu özgün ihtiyaç finansmanı modeli şöyle tanımlanabilir: "Katılım Bankalarının, müşterilerinin nakit ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, bir portföy yönetim şirketinden yatırım fonlarını peşin olarak satın alıp müşterilerine vadeli şekilde sattığı; müşterilerin ise bu fonları piyasada peşin satarak nakit elde ettiği, faizsiz finansman esaslarına dayanan bir yöntemdir." Yöntemin işleyiş sürecini kısaca şöyle özetlemek mümkündür:

- Müşteri nakit talebi için finansman başvurusunda bulunur.
- Müşteriye tahsis yapılır ve tahsis sonrası müşteriye yatırım hesabı açılır.
- Müşterinin nakit ihtiyacını karşılamak için yatırım fonu finansmanı ürünü kullanılır.
- Bu işlemler için yatırım fonu olarak KT Portföyün kurduğu KTV fonu kullanılır.
- Müşterinin talebi alındığında, KTV fonu alınmak üzere KT Portföye fon alım talebi iletilir.
- Fon alım talebi iletildiğinde müşterinin talep ettiği miktarda yeterli fon varsa müşterinin talebi işleme alınır.
- KuveytTürk adına KT Portföyden peşin alınan fon, müşteriye vadeli satılır ve müşterinin hesabına virman yapılır.
- Müşteriye fon virman yapıldığında bilgilendirme maili ve sms'i gönderilir.
- Virman maili sonrası müşteri yatırım hesabında satın aldığı fonları görebilir.

- Fon satın alındıktan sonra KuveytTürk Katılım Bankası fonun bedelini satıcı şirkete öder.
- Müşterinin satın aldığı fonu satıp paraya çevirmesi durumunda fonu satın alan (KT Portföy) bedelini müşterinin KuveytTürk'teki hesabına öder. Ödeme işlemleri TEFAS üzerinden gerçekleşir.

Yatırım Fonu Finansmanı İş Akışı

* Müşterinin yatırım hesabı varsa tekrar hesap açılmasına gerek yoktur.
** Müşteri dilerse vadeli satın aldığı fonları elinde tutabilir.
*** Ödeme işlemleri TEFAS üzerinden gerçekleşir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Yatırım fonu finansmanı, müşteri talebiyle başlayan ve fon alım-satımı gibi aşamalardan geçen bir süreçtir. Yatırım fonu finansmanı işleyiş sürecini şöyle detaylandırabiliriz. Müşteri nakit ihtiyacını karşılamak için bankaya gelir. Müşterinin nakit talebi değerlendirilirken finansal yeterliliği ve yatırım amacı detaylı bir şekilde incelenir. Nakit talebi uygun bulunan müşteriye tahsis yapılır. Müşterinin nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla yatırım fonu finansman ürünü devreye alınır. Bu ürün için yatırım hesabına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğer müşterinin daha önce bir yatırım hesabı bulunmuyorsa bu süreçte yatırım hesabı oluşturulur. Yatırım hesabı açılırken yatırım fonlarına ilişkin müşteriye kapsamlı bilgilendirme yapılır.

Müşterinin nakit ihtiyacını sağlamak için kullanılan bu modelde, KT Portföy tarafından yönetilen KTV Fonu söz konusu finansman için alım-satıma konu edilir. Müşterinin yatırım fonu alım talebi doğrultusunda KuveytTürk Katılım Bankası, KT Portföy'e gerekli fon alım talebini iletir. Fon talebi sırasında yeterli fon bulunmaması durumunda, talep uygun fon miktarının hazır olduğu zamana kadar sıraya alınır. Talep edilen miktarda yeterli fon bulunması durumunda, işlem gerçekleştirilir. Bu işlem aşamasında müşteri, bankanın vekili olarak KuveytTürk Katılım Bankası adına KT Portföy'den yatırım fonu satın alır. KuveytTürk Katılım Bankası, satın aldığı fonun bedelini KT Portföy'e öder. Daha sonra bu fonları nakit talebinde bulunan müşterisine vadeli olarak satar. Yatırım fonları, müşterinin yatırım hesabına geçtiğinde müşteriye aşağıdaki bilgilendirme mesajı gönderilir:

“Değerli müşterimiz, Bankamızın finansman sağlama yöntemlerine uygun olarak başvurduğunuz finansman kapsamında yatırım fonu payları şubemiz ile mutabık kaldığınız kâr ve vade ile tarafınıza satılmıştır. Yatırım Fonu Payları hesabınıza aktarılmıştır. Hayırlı olsun. Bu bildirim banka çalışma prensipleri gereği yapılmıştır. Konuyla ilgili her türlü sorunuz için şubemiz ile irtibata geçebilirsiniz.”

Gelen mesajdan sonra müşteri, satın aldığı fonları satmak ve nakde çevirmek istediğinde, KT Portföy, fonun bedelini müşterinin KuveytTürk'te bulunan hesabına aktarır. Müşterinin satın aldığı fon tamamen müşterinin kontrolündedir. Müşteri, fonları istediği zaman satabilir ya da hesabında tutmaya devam edebilir. Banka, fonların yönetiminde herhangi bir müdahalede bulunmamaktadır. Görüldüğü üzere bu süreç, müşterinin nakit ihtiyaçlarını yatırım fonları aracılığıyla karşılamak için tasarlanmış bir finansman yöntemidir.

Bu finansman modelinde, organize teverrukten farklı olarak müşteri yatırım fonunu satma veya satmama konusunda serbesttir. Bu durum, işlemi organize teverruk uygulamasından kısmen ayrıştırarak alım-satım süreçlerini birbirinden bağımsız hale getirmektedir.⁴¹ Bu yönüyle model, murabaha finansmanına daha yakın bir yapı arz etmektedir. Ancak, söz konusu modelin

⁴¹ Necmettin Güney, “Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fıkhî Açıldan Değerlendirilmesi” yayımlanmış bildiri metni.

murabaha ile tam anlamıyla örtüşüp örtüşmediğini belirlemek için bazı ayrıntıların detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

2. Yatırım Fonu Finansmanı ile İlgili Fıkhî Problemler ve Değerlendirilmesi

Yatırım fonu finansmanının İslam hukuku çerçevesinde değerlendirilmesi, çeşitli fıkhî meselelerin tartışılmasını gerektirmektedir. Bu finansman modeli murâbaha sözleşmesine dayandığından, murabaha ile ilgili bazı tartışmalı konular burada da gündeme gelmektedir. Öne çıkan konular arasında, Katılım Bankası fonu taksitli olarak satarken ilgili fonun mülkiyetinin gerçekten katılım bankasına devredilip devredilmediği yer almaktadır. Ayrıca “İne satışına” benzer bir işlem şüphesinin oluşması ve satıma konu varlığın nakit olma durumu gibi meseleler önemli tartışma başlıklarıdır. Bu konuların her biri, ayrı başlıklar altında ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

2.1. Yatırım Fonunun Bankanın Mülkiyetine İntikal Durumu

Murâbaha, bir kimsenin satın almış olduğu malı, alış bedeli üzerine mutabık kalınan miktarda belirli bir kâr koyarak satmasıdır.⁴² Sürecin her aşamasında, işlemin faizsiz finans ilke ve standartlarına uygun bir şekilde yürütülmesi esastır. Banka, satın alma bedelini doğrudan satıcıya öder. Mal bedelinin doğrudan ilk satıcıya aktarılması, murâbaha işleminin fıkhî olarak uygun olarak yürütülmesinde önemli bir ilkedir.

Yatırım fonu finansmanında Katılım Bankasının ödemeyi doğrudan ilk satıcı olan KT Portföy’e yapması, işlemin salt finansman sağlamak amacıyla yapılan şekli bir işlem olmadığını gösterir. Ancak mevcut mevzuat gereği, banka adına satın alınan fonlar, doğrudan bankanın mülkiyetine geçirilememektedir. Bunun yerine satın alınan fonlar, doğrudan müşterinin yatırım hesabına aktarılmaktadır. İşte bu aşamada işlemin geçerliliği için bankanın, ilgili fonu fiilen ya da hükmen mülkiyetine alması ve tasarrufu altında bulundurması gerekmektedir. Aksi takdirde söz konusu işlem faizli bir borç işlemine dönüşme riski taşımaktadır. Bu nedenle bankanın kabz işlemini fıkhî olarak belirlediği esaslar çerçevesinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Böylece fonla ilgili

⁴² Heyet, *el-Meâyîru’s-şer’iyye: en-nassu’l-kâmil li’l-meâyîri’s-şer’iyye* (AAOIFI) (Menâme: Daru’l-Meymân, 2022), 175, 8-Ek/b.

ortaya çıkabilecek sorunlar dolayısıyla müşterinin fon iadesi talep etme hakkını beraberinde getirecek ve bu durum bankaya hukuki bir sorumluluk yükleyecektir. Bunun için AAOIFI şerî standartları, bu tür işlemlerde kabz işleminin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesini zorunlu bir şart olarak değerlendirmektedir.⁴³

Bankanın fon alımı, gerçek bir işleme dayanmalıdır. Satılan fonun müşterinin hesabına aktarılması nasıl belgeleniyorsa aynı şekilde fonun banka hesabına geçtiği de doğrulanmalı ve işlemin gerçekliği sağlanmalıdır. Bu çerçevede KuveytTürk Katılım Bankasının KT Portföy'den yatırım fonlarını satın aldığı gösteren belgeler düzenlemesi gerekmektedir. Bu belgeler, işlemin e-posta veya telefon gibi iletişim yollarıyla gerçekleştirildiğini kanıtlayan kayıtlarla desteklenebilir. Böylece bankanın kendi mülkiyetindeki fonu satmış olduğunun görülmesi açısından işlemin şeffaflığı sağlanmış olacaktır. AAOIFI şerî standartlarının, murâbaha konusu varlığın satın alınmasıyla ilgili sözleşme akdedilirken hazırlanan belgelerin banka adına düzenlenmesini temel kural olarak görmesi, mal alımının banka hesabına yapılıyor olmasına dayanmaktadır.⁴⁴ Bankanın mülkiyetine geçmesinin garanti altına alınması için ek bir güvence mekanizması oluşturulabilir. Bu bağlamda KuveytTürk Katılım Bankası'nın KT Portföyden aldığı fonun mülkiyetini tam anlamıyla devralabilmesi için söz konusu varlığı en az bir gün elinde tutması şart koşulabilir. Benzer şekilde müşterinin de fonu satın aldıktan sonra hemen satmasına izin verilmemeli, onun da en az bir gün beklemesi gerekliliği getirilebilir. Bu sayede hem bankanın hem de müşterinin mülkiyet sorumluluğu kesinleştirilmiş olur.

2. 2. Müşterinin Hem Alıma Hem de Satıma Vekil Olma Durumu

Yatırım fonu finansmanı yönteminde, aynı kişinin hem fon alımında hem de satımında vekil olarak görevlendirilmesi fıkhî boyutlarıyla tartışılan bir meseledir. Bu uygulamada müşteri, bir taraftan banka adına mal alımını gerçekleştiren bir vekil rolü üstlenirken, diğer taraftan aynı malı banka adına satan taraf olarak hareket etmektedir. Bu durum, bir kişinin kendi kendisiyle akit yapması anlamına gelmekte ve akdin her iki tarafında da aynı temsilcinin

⁴³ Heyet, *el-Meâyîru's-şer'ıyye* (AAOIFI), 178, 8-Ek/b.

⁴⁴ Heyet, *el-Meâyîru's-şer'ıyye* (AAOIFI), 178, 8-Ek-b.

bulunması sonucunu doğurmaktadır. Murâbaha temelli yatırım fonu finansmanında, KuveytTürk Katılım Bankası iki farklı rol üstlenmektedir. İlk aşamada KuveytTürk, KT Portföy'e karşı müşteri konumunda bulunarak fonu satın almaktadır. Daha sonra ise bu fonu nihai müşteriye satan taraf olarak hareket etmektedir. Bu durum işlemin şer'î boyutlarında birtakım mahzurları beraberinde getirebilmektedir. Bu işlemde alıcı ve satıcı rollerinin aynı kişide birleşmesi nedeniyle tarafların hak ve sorumluluklarının belirsizleşmesine yol açabilmektedir.

KT Portföy ile nihai müşteri arasındaki hak ve sorumlulukların net bir şekilde ayrılması, işlemin şer'î açıdan geçerliliğinin sağlanması için elzemdir. Nihai müşterinin bankanın vekili olarak hareket etmesi durumunda, şekilsel bir akit algısı oluşabilir ve bu durum, işlemin fikhî boyutunda eleştirilere yol açabilir. Bu nedenle tarafların sorumluluklarının kesin bir şekilde ayrılmasını sağlayan modellerin tercih edilmesi gerekmektedir.⁴⁵ Hanefî, Mâlikî ve Hanbelî Mezheplerinde vekilin satın aldığı ürünü kendisine satması diğer bir ifadeyle alıcı ve satıcının tek kişi tarafından temsil edilmesi sahih görülmemiştir. Ancak müvekkil, vekile izin verirse câiz kabul edilmiştir.⁴⁶ Şâfiî mezhebinde ise konu hakkında farklı görüşler nakledilmiştir.⁴⁷

AAOIFI şerî standartlarına göre murâbaha işlemi vekâlet vermek suretiyle yapıldığında, murâbaha talebinde bulunan müşteri dışında üçüncü bir şahsa vekâlet verilmesi gerekmektedir.⁴⁸ Bu bağlamda, çifte vekâlet uygulamasının doğurduğu risklerin ortadan kaldırılması, tarafların rollerinin net bir şekilde belirlenmesiyle mümkün olabilir. Müşteriye yalnızca alım vekâleti verilmesi, işlemin hukukî geçerliliğini koruyacak etkili bir yöntem olarak görülmektedir.

⁴⁵ Heyet, *el-Meâyîru's-şer'ıyye (AAOIFI)*, 178, 8-Ek/b.

⁴⁶ Alâüddin Ebü Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâ'i'u's-sanâ'i' fi tertibi's-şerâ'i'* (Beirut: Dâru'l-kitâbi'l-ilmıyye, 1424), 5/135; İbn Kudâme el-Makdisî, *el-Muğnî*, 5/86; Ebü'l-Hasen Nûruddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed Menûfî, *Kifâyetü't-tâlibi'r-rabbânî 'alâ Risâleti İbn Ebî Zeyd el-Kayrevânî (Adevi Hâşiyesiyle)*, nşr. Ahmed Hamdi İmam Seyyid Ali el-Hâşimî (Kahire: Matbatü'l-meydanî, 1989), 2/230.

⁴⁷ Ebu İshak eş-Şirâzî, *el-Muhezzeb fi fikhî'l-imam eş-Şafîî*, thk. Muhammed Zuhayli (Dımeşk: Daru'l-kalem, 1996), 2/168.

⁴⁸ Heyet, *el-Meâyîru's-şer'ıyye (AAOIFI)*, 178, 8-Ek/b.

2. 3. İne Satışına Benzeme Durumu

KT Portföy Yönetim Şirketi'nin tamamen KuveytTürk Katılım Bankası'na ait olması sebebiyle banka, bu şirketin sahip olduğu fonları satın aldığı anda fıkhen yasak olan İne satışı şüphesi gündeme gelmektedir. İne, bir kişinin bir malı belirli bir fiyatla vadeli olarak satın alıp aynı malı peşin fiyatla genelde daha düşük bir bedelle geri satmasıdır.⁴⁹ Hanefiler, bu işlemi ribâ şüphesi bulunduğu gerekçesiyle caiz görmemiş ve bu şüpheyi şu şekilde açıklamışlardır: Satım akdi karşılıklı bir değişim esasına dayanır. Ancak birinci satıştaki fiyatın ikinci satıştaki fiyattan yüksek olan kısmına hiçbir bedel karşılık gelmediğinden bu durum ribâ olarak değerlendirilir. Her ne kadar ribâ iki ayrı akdin toplamıyla ortaya çıksa da bu tür durumlarda ribâ şüphesi bile gerçek ribâ gibi değerlendirilir.⁵⁰ İne satışı hakkında Şâfiiler ise farklı bir yaklaşım benimsemiş, akdin sıhhatine dair şartların sağlandığı ve geçersizliğini gerektirecek herhangi bir unsurun bulunmadığı gerekçesiyle bu tür işlemleri meşru kabul etmiştir.⁵¹

Yatırım fonu finansmanında, bankanın portföy yönetim şirketi üzerindeki sahipliğinin %100 olması ilk bakışta İne satışı işlemi şüphesini akla getirebilmektedir. Ancak KT Portföy Yönetim Şirketi, KuveytTürk Katılım Bankası'ndan ayrı malvarlığı olan bağımsız bir yapıdır. Dolayısıyla bankayla portföy yönetim şirketini birbirinden ayrı yapılar olarak kabul etmek gerekmektedir. İktisadî ve ticari hayatın gereklilikleri göz önünde bulundurulduğunda, bağımsız tüzel kişiliklerin kabulü zorunlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, portföy yönetim şirketinin bankadan bağımsız bir varlığa sahip olması, yatırım fonu finansmanının İne satışına benzer bir hileli işlem olarak değerlendirilmesini güçleştirmektedir.⁵² Ayrıca yatırım fonu finansmanı işleminde, fon alım-satımı bağımsız bir piyasa ortamında gerçek-

⁴⁹ Kâsânî, *Bedâ'i'u's-sanâ'i'*, 5/198.

⁵⁰ Kâsânî, *Bedâ'i'u's-sanâ'i'*, 5/198, 199. ; Çeker, Huzeyfe. "Hanefî Fıkıh Kitaplarında Ribâ Şüphesi Kavramının Kullanımı [Use of the Concept 'Ribâ Suspicion' in Hanafî Fıkh Books]". Cumhuriyet İlahiyat Dergisi-Cumhuriyet Theology Journal 25/1 (June 2021): 73 -91; Bk. Yunus Apaydın, *İne*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2000, İstanbul, 22/285-285.

⁵¹ İmam Ebu Zekerîya en-Nevevî, *Ravzatu't-tâlibîn*, thk. Adil Ahmet Abdilmevcud vd., Dar'ilemi'l-kütüb, 2003. III/86.

⁵² Heyet, *el-Meâyîru's-şer'ıyye (AAOIFI)*, 176, 8-Ek/b.

leşmekte ve portföy yönetim şirketiyle banka arasında şekli bir alışveriş ilişkisi yerine gerçek bir finansal işlem süreci işlemektedir. Bunun yanı sıra işlem taraflarının birbirinden bağımsız mali sorumluluklarının bulunması, yatırım fonu finansmanının îne satışından farklı bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle yatırım fonu finansmanının esas itibarıyla hileli veya göstermelik bir muamele olmadığı, ticari açıdan makul ve fikhî açıdan geçerli bir finansman yöntemi olarak değerlendirilebileceği söylenebilir.⁵³ Necmeddin Güney, “Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fikhî Açından Değerlendirilmesi” başlıklı bildirisinde, yatırım fonu finansmanının fikhî ilkelere tam uyum sağlamasının gerekliliğini vurgulamakta ve söz konusu finansman modeline yönelik fikhî endişelerin giderilmesi adına, finansman süreçlerinde bankalar ile doğrudan sahiplik bağı bulunmayan farklı portföy yönetim şirketlerine ait fonların tercih edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.⁵⁴ Kanaatimizce bu öneri yatırım fonu finansmanında sürecin faizsiz finans ilke ve standartlarına uygun ilerlediğinin görülmesi açısından dikkate değerdir.

2. 4. Sarf Akdi Hükümlerinin İhlali Şüphesi

Yatırım fonu finansman yönteminde sözleşmenin konusu yatırım fonlarıdır. Dolayısıyla bu fonların muhtevasının vadeli satıma elverişli olması gerekmektedir. Yatırım fonlarında portföyün %80’inin sukuklardan oluşması gerekliliği, fon yapısının İslam hukuku açısından uygunluğu bağlamında dikkate değerdir. Ancak hibrit sukukların büyük oranda nakit varlık niteliği taşıyabileceği göz önünde bulundurulduğunda, bu durum fonların büyük bir kısmının nakit varlıklardan oluşması sonucunu doğurabilmektedir. Yatırım fonu finansmanında kullanılacak fonların içeriğinin ağırlıklı olarak nakitten oluşması, bedellerin akit meclisinde kabz edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bunun nedeni işlemin sarf akdi hükümlerine uygun olması gerekliliğidir. Nitekim fıkha göre bir varlık, içeriğindeki galib unsur doğrultusunda hüküm kazanmaktadır.⁵⁵ Bedellerin akit meclisinde teslim edilmesi gerekliliği, faiz

⁵³ Heyet, *el-Meâyîru’ş-şer’ıyye (AAOIFI)*, 176, 8-Ek/b.

⁵⁴ Necmeddin Güney, “Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fikhî Açından Değerlendirilmesi (yayımlanmamış bildiri metni)”

⁵⁵ Abdurrahman Bulut, “Hanefî Fıkıh Düşüncesinde Gâlibe İtibar İlkesi İle Zorluğun Defi İlkesinin Kesişmesi ve Fer’î Yansımaları (İbadetler Örneği)”. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 35 (Aralık 2024), 265-287.

kapsamına giren mallar üzerindeki işlemlerde bedellerin akit meclisinde kabz edilmesi şartına dayanmaktadır.⁵⁶ Söz konusu şart, Hz. Peygamber'in (aley-hisselâm) eşya-i sitte olarak isimlendirilen hadisinden kaynaklanmaktadır: "Altını altınla, gümüşü gümüşle, buğdayı buğdayla, arpayı arpayla, hurmayı hurmayla, tuzu tuzla ancak eşit ve peşin olarak mübadele edin. Şayet bunlardan farklı cinsten olanları birbiriyle mübadele ederseniz -peşin olması kaydıyla- dilediğiniz miktarda değişebilirsiniz."⁵⁷ Fonların içeriğinin ağırlıklı olarak nakitten oluştuğu durumlarda, bedellerin akit meclisinde kabz edilmesi vade/nesîe faizinin önlenmesi açısından önemli bir tedbir niteliğindedir. Bu nedenle ribâ yasağını ihlal edebilecek risklerden kaçınmak adına, varlığa dayalı fonların tercih edilmesi daha ihtiyatlı bir yaklaşımdır.

Sonuç

Nakdi finansman ihtiyacı, müşterinin mal veya hizmet temin etmeden doğrudan nakit paraya ulaşma isteği, murabaha yönteminin karmaşık prosedürleri ve ek maliyetlerinden kaçınma eğilimi gibi nedenlerden kaynaklanabilir. Ayrıca kayıt dışı kalma ya da malın değerini düşük gösterme gibi nedenler de nakdi finansmana yönelimi artırabilmektedir. Bu kapsamda KuveytTürk Katılım Bankası'nın sunduğu "Yatırım Fonu Finansmanı" Katılım Bankalarının ürün çeşitliliğini artırmak ve sektörün değişen taleplerini karşılamak amacıyla geliştirilmiş yeni bir üründür.

Yatırım fonu temelli nakdi finansman modeli, katılım bankacılığı prensiplerine uygun olarak tasarlanmış olsa da fıkhî açıdan bazı tartışmalara konu olmaktadır. Bu yöntemde bankanın, portföy yönetim şirketinden satın aldığı fonları kendi hesabına aktarmadan doğrudan müşterinin yatırım hesabına aktarması mülkiyet devri açısından tartışmalara neden olmaktadır. Fıkhî açıdan bankanın ilgili fonu fiilen veya hükmen mülkiyetine geçirmesi ve tasarruf yetkisine sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde bu işlem faizli bir borç ilişkisine dönüşme riski taşımaktadır. Çalışmamızda, bankanın mülkiyetine geçmesinin garanti altına alınması için ek bir güvence mekanizmasının oluş-

⁵⁶ Burhâneddîn Ali b. Ebî Bekr Merginânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedâ* (Leknevî şerhiyle) (İstanbul: Mektebetü'l-İslâmiyye, 1986), 5/180.

⁵⁷ Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. el-Kuşeyrî el-Müslim, *el-Müsnedü's-sahîlu'l-muhtasaru mine's-süneni bi-nakli'l-adli ani'l-adli an Rasûlillah* (Riyad: Dârü's-Selâm, 1419), "Müsâkât", 93.

turulması önerilmiştir. Bu bağlamda KuveytTürk Katılım Bankası'nın KT Portföyden aldığı fonun mülkiyetini tam anlamıyla devralabilmesi için söz konusu varlığı en az bir gün elinde tutması şart koşulabilir. Benzer şekilde müşteriden de fonu satın aldıktan sonra bu fonu en az bir gün bekletmesi istenebilir. Böylece fon hem bankanın hem de müşterinin mülkiyetine intikali kesinleştirilmiş olur.

KuveytTürk Katılım Bankası'nın yatırım fonlarını KT Portföy'den satın alması ve bu fonları müşterilere vadeli satması, işlemin îne satışına benzediği yönünde değerlendirmelere yol açmaktadır. Kanaatimizce KT Portföy'ün bağımsız bir yapı olması ve yapılan işlemde hileli bir yön bulunmaması, bu finansman modelini îne satışından ayırmaktadır. Ayrıca bu nakit finansman süreçlerinde, bankayla doğrudan sahiplik ilişkisi bulunmayan farklı portföy yönetim şirketlerine ait fonların tercih edilmesiyle de fikhî açıdan doğabilecek tereddütleri ortadan kaldırabilir.

Yatırım fonunun büyük oranda nakit varlıklardan oluşması durumunda sarf akdi hükümlerinin ihlalini gündeme gelebilmektedir. Bu riskin ortadan kaldırılması için fon varlıklarının büyük oranda varlığa dayalı sukuklardan oluşmalıdır. Yukarıda belirtilen tedbirlerin alınması halinde yatırım fonu temelli nakdi finansmanının caiz olabileceği dile getirilebilir.

Yatırım fonu finansmanı, organize teverruk işlemi ile kıyaslandığında yatırım fonu finansmanının daha gerçek bir ticari işlem niteliği taşıdığı söylenebilir. Teverruk işleminde müşteri satın aldığı metal üzerinde doğrudan tasarrufta bulunamamakta ve bu durum işlemin gerçek alım-satım niteliğini zedeleyebilmektedir. Yatırım fonu finansmanında ise müşteri, vadeli olarak satın aldığı fon üzerinde serbest tasarruf hakkına sahip olup dilediği gibi alım-satım gerçekleştirebilmektedir. Ayrıca yatırım fonlarının alınıp satılabilen ticari bir mal niteliği taşıması, işlemin şekli bir mahiyet arz etmesini engellemekte ve finansal piyasalar açısından daha gerçekçi bir işlem olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle yatırım fonu finansmanı, kıymetli madenlerin alınıp satıldığı borsalar üzerinden gerçekleştirilen teverruk işlemlerine kıyasla daha sağlam bir ticari dayanağa sahiptir. Bu durum, yatırım fonu finansmanını diğer nakit sağlama yöntemlerine göre daha az mahzurlu bir konuma taşımaktadır.

Diğer taraftan ihtiyaç finansmanının bilinçsiz kullanımı, bireysel ekonomik dengeler üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Konut ve araç finansmanı gibi varlığa dayalı finansman modellerinde, müşterinin ödeme güçlüğü çekmesi durumunda ilgili ipotekli taşınır veya taşınmaz mal bankaya iade edilmekte ve böylelikle müşterinin borç yükünden kurtulması mümkün olabilmektedir. Örneğin araç finansmanında müşteri, borcunu ödeyemediğinde aracı bankaya teslim ederek finansal yükümlülüğünden kurtulabilir. Benzer şekilde konut finansmanında taksitlerin ödenememesi durumunda konutun bankaya iade edilmesiyle borç kapatılabilmektedir. Ancak ihtiyaç finansmanı modelinde müşteri aldığı fonu harcadıktan sonra ödeme güçlüğü yaşadığında elinde rehin olarak tutulan bir varlık bulunmadığından borcunu kapatacak herhangi bir teminat sunma imkânına sahip olmamakta ve finansal açıdan ciddi zorluklarla karşılaşabilmektedir. Bu bağlamda ihtiyaç finansmanı kullanan bireylerin, geri ödeme koşullarını dikkate alarak daha temkinli hareket etmeleri gerekmektedir. Sonuç olarak ihtiyaç finansmanı hem banka hem de müşteri açısından araç ve konut finansmanına kıyasla daha yüksek risk taşımaktadır.

Kaynakça

- Apaydın, Yunus. *İne*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2000, İstanbul, 22/285-285.
- Basık, Feryâl Orhon. *Ansiklopedik Muhasebe ve Finans Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1. Basım, 2011.
- Bulut, Abdurrahman. "Hanefî Fıkıh Düşüncesinde Gâlibe İtibar İlkesi İle Zorluğun Defi İlkesinin Kesişmesi ve Fer'î Yansımaları (İbadetler Örneği)". Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 35 (Aralık 2024), 265-287.
- Cessâs, Ebu Bekir Ahmed b. Ali er-Râzi. *Şerhü Muhtasarı Tahavî*. thk. Said Bektaş. 8 Cilt. Beyrut: Dâru'l-beşâiri'l-İslâmiyye, 2010.
- Çakır, Mustafa. "Hizmet Finansmanında Zimmette Kiralama Modeli ve Fikhî Temelleri". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 34 (2019), 289-320.
- Çeker, Huzeyfe. "Hanefî Fıkıh Kitaplarında Ribâ Şüphesi Kavramının Kullanımı [Use of the Concept 'Ribâ Suspicion' in Hanafi Fiqh Books]". Cumhuriyet İlahiyat Dergisi-Cumhuriyet Theology Journal 25/1 (June 2021): 73 -91.

- Durmuş, Abdullah. "Modern bir Yatırım Yöntemi Olarak Yatırım Fonu ve Fikhi analizi". *Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2022), 246-271.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021).
- Gayretli, Mehmet. "Bir Finansman Aracı Olarak Hizmet Akdi/Zimmette Kiralama". *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 11/1 (Ocak 2025), 341-366.
- Güngör, Esra. *Yatırım Fonları ve Türkiye'de Yatırım Fonlarının Portföy Yapısında Hisse Senetlerinin Oranını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması*. Niğde: Niğde Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006.
- Günay, Gökhan. *Finansal Amaçlı Uygulanan İcârenin Fikhî Açından Değerlendirilmesi*, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, 2024).
- Güney, Necmeddin. "Nakit Finansman Kullandırmaya Dayalı Uygulamaların Fikhî Açından Değerlendirilmesi", Yayınlanmamış bildiri metni.
- Hayat, Zeynelabidin – Aksu, Eser. "Katılım Finans Kurumlarında Repo Alternatifleri", Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi 6/2 (Aralık 2020).
- Heyet. *el-Meâyîru's-şer'iyye: en-nassu'l-kâmil li'l-meâyîri's-şeri'yye* (AAOIFI). Menâme: Daru'l-meymân, 2022.
- İbn Qayyim el-Cevziyye, Ebû 'Abdillâh Şemsüddîn Muḥammed b. Ebî Bekr b. Eyyûb ez-Zür'aî ed-Dımaşķî el-Ḥanbelî. *İ'lâmu'l-Muvaḳķi'în 'an Rabbi'l-Âlemîn*. thk. Muḥammed 'Abdusaelâm İbrahim. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1411/1991.
- İbn Kudâme el-Maḳdisî, Ebû Muḥammed Muvaffaḳuddîn 'Abdullâh b. Aḫmed b. Muḥammed b. Kudâme el-Cemmâ'îlî. *el-Muḡnî*. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1405/1985.
- İbn Rüşd, Ebû'l-Velîd Muhammed b. Ahmed b. Ahmed el-Kurtubî el-Endelüsî (el-ced). *el-Mukaddimâtü'l-mümeḥhidât li-beyâni mâ-i ktedathü rüsümü'l-Müdevvene mine'l-ahkâmi's-şer'ıyyât ve't-tahsîlâtü'l-muhkemât li-ümmehâti mesâ'ilihe'l-müşkilât*. thk. Muhammed Hacî. Beyrut: Daru'lgarbi'l-İslâmî, 1. Basım, 1988.
- Kalkan, Cemal. "Gençlerde Finansal Okuryazarlık ve Yatırım Fonları Üzerine Fikhî Bir Değerlendirme". *World Youth Studies Congress*, 134-141.
- Kâsânî, Alâuddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed. *Bedâ'ı'u's-sanâ'ı' fi tertîbi's-şerâ'ı'*. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-kitâbi'l-ilmiyye, 2. Basım, 1424.

- Liv, Cemil. "Katılım Bankacılığı Hizmet İhtiyaç Finansmanının Fikhî Açından Değerlendirilmesi". *Kocatepe İslami İlimler Dergisi* 7/3 (Aralık 2024), 87-105.
- Menûfî, Ebü'l-Hasen Nûruddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed. *Kifâyetü't-tâlibi'r-rabbânî 'alâ Risâleti İbn Ebî Zeyd el-Kayrevânî (Adevi Hâşiyesiyle)*. nşr. Ahmed Hamdi İmam Seyyid Ali el-Hâşimî. Kahire: Matbatü'l-meydanî, 1989.
- Merginânî, Burhâneddîn Alî b. Ebî Bekr. *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî (Leknevî şerhiyle)*. 8 Cilt. İstanbul: Mektebetü'l-İslâmiyye, 1986.
- Mevsîlî, Ebü'l-Fazl Mecdüddîn Abdullah b. Mahmûd b. Mevdûd. *el-İhtiyâr li-ta'lîli'l-muhtâr*. nşr. Muhammed Adnan Derviş. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-erkâm, ts.
- Müslim, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. el-Kuşeyrî. *el-Müsnedü's-sahîhu'l-muhtasaru mine's-süneni bi-nakli'l-adli ani'l-adli an Rasûlillah*. Riyad: Dâru's-Selâm, 1. Basım, 1419.
- Nesefî, Ebü Hafs Necmüddîn Ömer b. Muhammed b. Ahmed. Kahire, 2008.
- Nevevî, İmam Ebu Zekeriya. *Ravzatu't-tâlibîn*, thk. Adil Ahmet Abdmevcud vd., Dar'l-alemi'l-kütüb, 2003. III/86
- Nomer Ertan, Fusun. "6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Kollektif Yatırım Kuruluşları ve Özellikle Değişken Sermayeli Yatırım Ortaklığı". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 71/2 (2013), 131-143.
- Okat, Yalçın Özge. *Türk ve AB Hukukunda Yatırım Fonları*. Ankara: Seçkin, 1. Basım, 2009.
- Önder, Mehmet Fahrettin. *Türk Hukukunda Yatırım Fonları*. İstanbul: Marmara, 1996.
- Şirâzî, Ebu İshak eş-. *el-Muhezzeb fi fikhi'l-imam eş-Şafî*. thk. Muhammed Zuhayli. Dimeşk: Daru'l-kalem, 1996.
- Yaslıdağ, Beyhan. *Portföy Yönetimi ve Yatırım Analizi Okuma-Anlama-Yorumlama*. Ankara: Seçkin, 2024.
- "Sermaye Piyasaları Kanunu". *Resmî Gazete*.
- "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği". *Resmî Gazete*.